

استفاده تجاری از منبع باز

کابوس پرنده های آزاد

فایرفاکس ۳/۵ به تاخیر افتاد

ماه گذشته قرار شد، فایرفاکس ۳/۵ نسخه کاندیدای عرضه (RC) در هفته اول ماه ژوئن منتشر شود. اما با توجه به باگ‌هایی که در شب‌های آخر ماه می رخ داد، این عرضه به تاخیر افتاد.

مایک بلتنر، مدیر فایرفاکس در ایمیلی توضیح داده است که ایراداتی که در نسخه بتا وجود داشت، بایستی پیش از عرضه RC رفع می‌شد و دلیل اصلی تاخیر نیز همین بوده است. با توجه به گفته منابع معتبر، هنوز ۱۰ باگ در فایرفاکس وجود دارد که تا قبل از عرضه نسخه کاندیدا باید رفع شود. فایرفاکس در حال حاضر ۲۲/۵ درصد از سهم بازار را در اختیار دارد؛ اما در حال حاضر رقابتی جدیدی را به چشم می‌بیند. کروم، اپرا و سافاری از رقبای سرسخت فایرفاکس به شمار می‌روند.

جستجوی فایل‌های

پی‌دی‌اف

جستجوی متن یا عبارت درون فایل‌های پی‌دی‌اف (pdf)، به‌ر روشی که حساب بکنید، طولانی و خسته‌کننده است و عموماً به جواب درست منتهی نمی‌شود. اما بیایید این روش را امتحان کنید که چه قدر ساده می‌توان محتوای فایل‌های پی‌دی‌اف را جستجو کرد. آن‌هم نه یک فایل، می‌توانید یک لغت را در کل سیستم خود بگردید. دستور زیر را در ترمینال وارد کنید:

```
grep Copyright *.pdf
```

این دستور کلمه کپی‌رایت را داخل تمام فایل‌های پی‌دی‌اف (که فایل‌های باینری هستند) می‌گردد و فایل‌هایی که شامل این رشته هستند را نشان می‌دهد. اما خود متن یافته شده را نشان نمی‌دهد. برای این کار، کافی است از چند خط کد زیر داخل همان ترمینال استفاده کنید:

```
for I in *.pdf
do
echo $i
pdftotext "$i" - |grep Copyright
done
```

این دستور حالا تمام خطوطی که داخلش کلمه کپی‌رایت آمده باشد را هم چاپ می‌کند. اگر بسته pdf2text را نصب ندارید، قبل از استفاده آن را نصب کنید.

و ترقی نرم‌افزارهای منبع باز بوده است، علاقه شخصی افراد به گزارش ایرادات و خرابی، پیشنهاد امکانات جدید و نوشتن مستندات و آموزش‌هایی است که خود بدست آورده‌اند.

البته این که شرکت‌ها مایل به همکاری در پروژه‌های منبع باز نیستند، بیشتر از آن که به نیت بد، و عدم تمایل به کمک در جامعه آزاد برگردد، به تنبلی و یا تنگ بودن وقت برای امور غیر از کسب درآمد برمی‌گردد. آیا پروژه‌های منبع باز سودآوری ندارند؟

بیش از ۱۰۰ هزار پروژه منبع باز در سورس فورج کلید خورده است و در بسیاری از آنها هیچ صحبتی از الزام حضور کاربران و یا همکاری آنها نشده است. و در میان این‌ها تعداد پروژه‌هایی که شرکت‌های تجاری از آنها استفاده می‌کنند و هیچ بازخوردی نمی‌دهند، کم نیست.

متنی که با هم خواندیم، نقدی بود که توسط نشریه InfoWorld نوشته شده بود. اما چیزی که در این میان مهم است، فعالیت شرکت‌های ایرانی، و شیوه استفاده آنها و حتی مشارکت‌شان در جامعه منبع باز است. به کرات دیده می‌شود که شرکت‌هایی که در زمینه فناوری اطلاعات کشور فعالیت می‌کنند، در حوزه نرم‌افزارهای سازمانی، با فارسی کردن نرم‌افزارهای آماده منبع باز، نسبت به فروش آنها اقدام می‌کنند. تا زمانی که شرکت اقرار به منبع باز بودن نرم‌افزارش بکند و یا دست کم، روی خوشی به قوانین بین‌المللی GPL نشان بدهد، این فعالیت هیچ اشکالی ندارد.

شاید تنها نکته مثبت این است که مدیران دولتی ایران، از پیش نسبت به جامعه منبع باز معتقد بوده و هستند. اما شرکت‌ها از طرف دیگر، به سادگی تمام حقوق نرم‌افزار منبع باز را متعلق به خود می‌دانند و با فارسی‌سازی آن و یا در مواردی جزئی، بومی‌سازی آن (که تغییرات کوچکی در کد را شامل می‌شود) گمان می‌کنند که تمام توسعه نرم‌افزار متعلق به ایشان است و در واقع، هزینه‌ای که دریافت می‌کنند، هزینه توسعه کامل نرم‌افزار است.

از آنجایی که توسعه نرم‌افزاری در ایران صنعتی نوپاست، این به‌ضرر جامعه اطلاعاتی است و هنوز فرهنگ آن برای جامعه جا نیافتاده است؛ می‌توان با اصلاح چنین دیدگاه‌هایی، به‌سوی قبول کپی‌رایت از سوی همگان حرکت کرد.

که: «رفتار عمومی این صنعت مرا آزرده کرده است؛ این که از هر چیز منبع باز به نفع خود استفاده می‌کنند و هیچ بازخوردی نمی‌دهند.»

اما مایک میلینکوویچ اعتقاد دیگری دارد، وی معتقد است که این‌ها همه کاربران سیستم هستند. حتی اگر شرکت‌های بزرگی باشند که از سیستم به‌طور یک‌طرفه استفاده می‌کنند: «اگر ما کاربران بزرگی داشته باشیم، در نهایت استفاده از پلاگین‌های ما و خدمات ما برای کاربران آنها الزامی خواهد شد و این به سود ماست.»

اما شرکت‌های دیگری هم درست مخالف با این جریان قرار دارند و پشتیبان جامعه منبع بازند. بانک

محمد رضا قربانی

روزانه به تعداد شرکت‌هایی که از نرم‌افزارهای منبع باز استفاده می‌کنند، روز به روز افزوده می‌شود و این موضوع به امری عادی تبدیل شده است.

خوناشام، عنوانی است که دیو روزنبرگ، موسس و مدیرعامل سابق شرکت MuleSource، این شرکت‌ها را با آن خطاب می‌کند. شرکت‌هایی چون سیسکو که روترهای‌شان بر مبنای لینوکس فعالیت می‌کنند. شرکت‌هایی چون آمازون که سرویس محاسبات ابری خود بر مبنای Eclipse Foundation است که از طرف جامعه منبع باز پیشنهاد شده است. البته این

آمریکا یکی از همین شرکت‌هاست که نه تنها برای استفاده خود از کدهای منبع باز پول می‌پردازد، بلکه کدهایی که تولید می‌کند را نیز به جامعه اطلاعاتی باز می‌گرداند. این دو دیدگاه هم از قدیم وجود داشته است. عده‌ای می‌اندیشند که منبع باز یک جنبش است، و عده‌ای دیگر به چشم یک کسب و کار به آن نگاه می‌کنند. باید حقیقت امر را درک کرد. استفاده هر چه بیشتر شرکت‌های بزرگ از منبع باز، تقریباً معنی این واژه را تغییر داده است. اما مساله اساسی، از دست رفتن جامعه‌ای است که پشت هر نرم‌افزار منبع باز وجود دارد.

جامعه منبع باز با استفاده سیستم‌های تجاری از نرم‌افزارهای‌شان، مدام به‌سوی انزوا کشیده می‌شوند. بسیاری از شرکت‌ها حتی از انسان‌های عادی هم کمتر مشارکت می‌کنند و تا به امروز، تنها عاملی که باعث رشد

موضوع، محدود به همین چند مورد نمی‌شود و اصلاً موضوع جدیدی هم نیست.

مایکل شارف، عضو تیم معماری اکلیپس در بلاگی که آوریل گذشته نوشت، با لحن تندی از شرکت‌هایی که از نرم‌افزارهای منبع باز به نفع خود استفاده می‌کنند و هیچ بازخوردی نمی‌دهند، ابراز نارضایتی کرد. او معتقد است که اکلیپس بیش از حد برای استفاده ساده است و هیچ شرکتی رغبت نمی‌کند تا از درگاه مالی با اکلیپس وارد مذاکره شود و آینده اکلیپس در خطر است. به همین جهت کاربران باید شرکت‌هایی را که از کدها استفاده می‌کنند اما هیچ کمکی نمی‌کنند، درس بدهند.

شارف این عمل را «تراژدی‌ای بر مفهوم اشتراک» خواند، که در آن افراد حریص بدون هیچ تفکری یک منبع به اشتراک گذاشته شده را نابود می‌کنند. او همچنین در یک مصاحبه از طریق ایمیل اعلام کرد

آماروک ۲/۱ عرضه شد

توسعه‌دهندگان آماروک نسخه ۲/۱ این نرم‌افزار را (که با اسم رمز «بگذار روشنایی باشد» توسعه می‌یافت) عرضه کردند. آماروک پخش‌کننده موسیقی غنی و رایگانی است که برای سیستم‌های لینوکسی و یونیکسی عرضه می‌شود. نسخه ۲/۱ شامل رفع ایرادهای نسخه قبلی و برخی ویژگی‌های جدید و بهبود در سرعت اجراست. در این نسخه، جستجوی آهنگ‌ها، فیلترکردن آنها و به‌صفت کشیدن‌شان بهتر شده است و حتی می‌توان به آماروک گفت که بعد از پخش یک آهنگ خاص متوقف شود. شیوه ذخیره محل پخش هم به‌صورت خودکار و هم به‌صورت دستی فعال شده است. بنابراین کاربران می‌توانند یک جای خاص از یک فایل را ذخیره کنند تا بعداً از آن نقطه به آن فایل گوش بدهند. این ویژگی برای کتاب‌های صوتی و پادکست‌ها بسیار مفید خواهد بود.

نسخه‌های قدیمی‌تر آماروک از ویندوز نیز پشتیبانی می‌کند، اما وضعیت آن هنوز از حالت آزمایشی در نیامده است، زیرا آماروک از KDE استفاده می‌کند و کدکی‌ئی روی ویندوز هنوز درست و حسابی توسعه نیافته است.